
TOVÁBB A KÖNYVTÁRTÖRTÉNETI ELTÚNT IDŐ NYOMÁBAN. ISMERTETŐ SOROK GERŐ GYULA KRONOLÓGIÁJÁNAK 4. KÖTETÉRŐL

BALOGH MIHÁLY

A Könyv és Nevelés 2012. évi 4. számában jelent meg e sorok írójától a Gerő Gyula szerkesztette, háromkötetes *Könyvtártörténeti Kronológia* recenziója. (*A könyvtáros Gerő – az igazi Hídverő: Gerő Gyula Kronológiája*)

A cikk arra vállalkozott, hogy legalább főbb vonalaiban bemutassa a magyar könyvtárosvilág Nagy Öregjének, az akkor nyolcvanhetedik évét töltő Gerő Gyulának a monumentális vállalkozását. Gerő, a szerkesztő az ezeréves honi könyvtári világ egy-két mondatba sűrített, időrendbe szedett eseményeinek hosszú sorát szándékozott – elsősorban a szakma művelőivel – megismertetni.

A *Kronológia* a kezdetektől 2007. december 31-ével bezárólag vette számba a könyvtárügy konkrét időpontokhoz köthető történéseit. A nagy mű számszerűségükben is impozáns paramétereire jellemzően mintegy tizenhatezer eseményről számol be, közel ötezer személy nevét említi, és háromezernél több intézményről, szervezetről is megemlékezik. Az adatok a szerkesztő konstruálta huszonegy gyűjtési szempont alapján kerültek időrend szabta helyükre a kötetekben.

Az előszóban a szerkesztő maga ismerte el, hogy munkája nem mentes fogyatékoságoktól, hiányoktól, s a hiányok okozta aránytalanságoktól sem. Ezek miatt részben vállalta a felelőséget, másrészt viszont felhívta a figyelmet az adatközlők esetleges figyelmetlenségeire, gyakran pedig kétségtelen közönyükre is. Nem véletlen tehát, hogy amikor a *Kronológia* folytatására buzdította ifjabb pályatársait, a biztatás egyúttal a földolgozott ezer esztendő adathiányainak minél kiterjedtebb pótlására is vonatkozott.

De Gerő Gyula nem csak buzdított: példát is mutatott!

Munkához látott megint ő maga is – mondhatnám akár, de ily módon szólva fölöttébb pontatlan lennék. Tulajdonképpen le sem állt a hangyaszorgalmú szerkesztő, tán egy pillanatra sem. Mire a nagy mű a nyomdába került, már szép számmal sorjázta az íróasztalán mind a pótlások, javítások, mind pedig a 2008-cal kezdődő három esztendő adatait rögzítő cédulái. Folytatódott a kapcsolatterjesztés, a levelezés a szakmabeliekkel, folyamatosan gyarapodott az új anyag, míg végül – kilencvenedik esztendeje küszöbén – a szerkesztő előrukkolt a *Kronológia* újabb, negyedik kötetével.

A 2014 őszen megjelent kötet tartalmában, szerkezetében, s a tételek leírásában is híven követi háromkötetes előzményét. Az ott alkalmazott huszonegy szempontot követve dolgozza föl a könyvtárügyi eseményeit.

Mindössze két oldalas a legszükségesebb kiegészítő tudnivalókat ismertető bevezető, amelyet a mintegy nyolcvan oldalra rúgó, a 2008 és 2010 közé eső három év közel 1300 könyvtárügyi történéseinek dátumok szerinti, sms tömörségű leírása követ.

A következő kétszáz oldalon kapott helyet az előzménykötetek, vagyis a 1996 és 2007 közötti adatsor kiegészítése, hiányainak pótlása és a sajtó- valamint egyéb adathibáinak javítása. Az 1945 előtti ezerhatszáz tételhez 416 új eseményt tudott itt hozzáadni a szerkesztő, s ezzel – mert az 1945 előtti időszak meglehetősen hiányos volt – az egész *Kronológia* arányosabbá vált. De adódtak újdonságok az 1945 utáni időszakról is: megjelennek például az 1952-től 1984-ig működő járási könyvtárak eddig hiányzó adatai, továbbá az 1960 után szervezett megyei kórházi könyvtárhálózat „sűrített” története is.

Az új adatokkal együtt a *Kronológia* összes tételeinek száma meghaladja a 18 000-et, a megemlített személyek teljes száma több mint 5700, a különféle szervezeteké több mint 3600, a könyvtári vonatkozású szakmai kiadványoké pedig meghaladja a 2500-at.

A tételekben megjelenő információk visszakeresését az előzőekhez hasonlóan itt is a háromféle (személyi, intézményi-földrajzi és tárgyszavas) mutató segíti.

Az intézmények, szervezetek mutatója árulja el például, hogy az OFI – OPKM húsz tétellel szerepel a földolgozott három esztendőben, míg az iskolai könyvtárosokat tömörítő Könyvtárostanárok Egyesülete tizenhat, a Könyvtárostanárok Fővárosi Műhelye és a Bod Péter Társaság egy-egy tétellel. A tárgymutatóból pedig hatvan-nyolc iskolai könyvtári tételre kereshet vissza a kötet érdeklődő használója.

A kötet záró részében egy százhusz oldalas, mintegy 2500 tételre rúgó, időrendbe sorolt, (évenkénti, azon belül betűrendes) bibliográfia is található. A jegyzék a teljes *Kronológia* összes tételében említett kiadványokat veszi számba, a legfontosabb könyvtári vonatkozású, a könyvtárügyet érintő dokumentumokat, amelyek a magyar könyvtárügy történetében a könyvtárosok munkáját bármikor is segítették. A bibliográfiát a Gerő Gyula munkáját segítő Rácz Ágnes szerkesztette, igényesen és nagy pontossággal. A jegyzék deklarált célja, hogy a kutatók eligazodását segítse egy-egy korszak könyvtárügyének „eszmei-gondolati háttérvilágában”.

Gerő Gyula könyvtáros, szerkesztő „a könyvtári kronológia nagymestere” a 85. születésnapjára készülődvén lepte meg a honi könyvtáros társadalmat a *Kronológia* három kötetével. Most, a 90. születésnapjához közeledve hasonló meglepetésként rukkolt elő a kézikönyv negyedik kötetével. Miként öt évvel ezelőtt, úgy most is olvasható könyvében latinul és magyarul a maga alkotta mottó:

„*Quod potui, feci // Finivi quod incepti.*”

„*Ami erőmből telt, megtettem // Amit elkezdtem, bevégeztem.*”

A szerkesztő számos szakmabéli ismerőse kívánja, és hiszi is – makacsul! –, hogy öt év múlva újra összetalálkozhat majd Gerő Gyula mottójával a *Kronológia* újabb kötetében – a saját szerkesztésében.

IRODALOM

Gerő Gyula (2014): *Magyar könyvtártörténeti kronológia 2008–2010, Pótlások és javítások, 996–2007*. Országos Széchényi Könyvtár, Budapest.